

Finansal Okuryazarlık Eğitiminin Etkinliği: Meslek Lisesi Örneği*

Aykan COŞKUN¹

¹ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, aykancoskun3379@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9912-68712

Öz: Bu araştırmanın amacı, meslek lisesi öğrencilerine verilen finansal okuryazarlık eğitiminin etkinliğini değerlendirmektir. Mevcut literatürde lise düzeyinde finansal okuryazarlık konusunda uygulamalı araştırmaların sınırlı olması, bu araştırmayı özgün kılmaktadır. Ankara’da bir meslek lisesinin Bilişim Teknolojileri alanında öğrenim gören 120 öğrenciyle yürütülen bu uygulamalı araştırmada tüketim, tasarruf, yatırım, bireysel bütçeleme gibi konuları içeren iki haftalık (haftada beş gün, günde 40 dakika) bir eğitim programı uygulanmıştır. Finansal okuryazarlık bilgi düzeyleri, eğitim öncesi ve eğitimden iki ay sonra “Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği” ile ölçülmüştür. Eğitim öncesi puan ortalaması 31,68 iken, eğitim sonrası ortalama 41,11’e yükselmiş ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bulgular, kısa süreli finansal okuryazarlık eğitiminin lise öğrencilerinin bilgi düzeylerini anlamlı biçimde artırdığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Etkinlik, Ön Test, Son Test

Jel Kodları: G00, G50, G53

Effectiveness of Financial Literacy Education: Vocational High School Example

Atıf: Coşkun, A. (2025).

Finansal okuryazarlık eğitiminin etkinliği: Meslek lisesi örneği. *Fiscaeconomia*, 9(4), 2277-2292.

<https://doi.org/10.25295/fsecon.1523680>

Geliş Tarihi: 28.07.2024

Kabul Tarihi: 10.09.2025

Telif Hakkı: © 2025. (CC BY) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Abstract: The aim of this study is to evaluate the effectiveness of financial literacy education provided to vocational high school students. The limited number of applied studies on financial literacy at the high school level in the existing literature highlights the originality of this research. In this applied study conducted with 120 students enrolled in the Information Technologies department of a vocational high school in Ankara, a two-week training program (five days a week, 40 minutes per day) covering topics such as consumption, saving, investment, and personal budgeting was implemented. Financial literacy knowledge levels were measured before the training and two months after the training using the “Financial Literacy Attitude and Behavior Scale.” The mean score increased from 31.68 before the training to 41.11 after the training, and this difference was found to be statistically significant. The findings indicate that short-term financial literacy training significantly improves high school students’ knowledge levels.

Keywords: Financial Literacy, Effectiveness, Pre-Test, Post-Test

Jel Codes: G00, G50, G53

1. Giriş

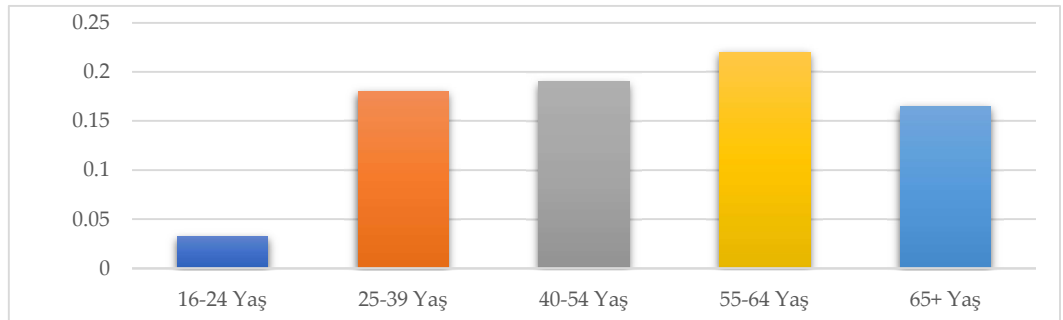
Bireylerin mali konularda bilinçli kararlar alabilmesi ve ekonomik refahlarını sürdürebilmeleri için finansal okuryazarlık temel bir gerekliliktir (Klapper & Lusardi, 2020, s. 589). Ancak bilgiye erişimin kolaylaştığı günümüz dijital çağında bile pek çok birey temel finansal okuryazarlık becerilerinden yoksundur ve bu durum bireylerin mali kararlarını olumsuz etkilemektedir. Finansal okuryazarlık; bütçe, harcama, tasarruf, yatırım, risk yönetimi, sigorta, emeklilik gibi süreklilik teşkil eden mali konularda

* Bu çalışma için etik onay, 25.10.2023 tarih ve E-72648821-44-88051325 sayı ile Sincan Kaymakamlığı İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünden alınmıştır.

kararlar alırken bireylerin yeterli bilgi, beceri ve tutuma sahip olmasıdır (Salman & Esmeray, 2020, s. 2004). Finansal okuryazarlığın mali yetenek ve davranış, yenilenen finansal bilgi, devlet desteği olmak üzere üç temel bileşeni bulunmaktadır. Bu bileşenlerin eşgüdümlü hareket etmesi, finansal okuryazarlık bilgi düzeyinin artırılması açısından kritik öneme sahiptir (Belás vd., 2016, s. 194).

Yaşam döngüleri boyunca bireyler eğitimden emekliliğe kadar sürekli olarak değişen ekonomik koşullara uyum sağlamak için karmaşık mali kararlar almak zorundadır (Lusardi & Mitchell, 2023, s. 137). Bireylerin finansal okuryazarlık bilgi düzeyleri bu kararları ne kadar bilinçli ve etkili bir şekilde alabileceklerini doğrudan etkilemektedir. Finansal karmaşıklığın giderek arttığı bir ortamda, bireylerin yeterli finansal okuryazarlığa sahip olmasının önemi de giderek artmaktadır. Yetersiz finansal okuryazarlığa sahip bireylerin bilinçsiz tercihleri derin sonuçlar doğurabilmektedir. Nitekim, düşük finansal okuryazarlık bilgi düzeyinin 2008 küresel finans krizinin ortaya çıkmasında önemli bir rol oynadığı genel kabul gören bir görüştür (Dewi vd., 2020, s. 134). Gelecekte benzer finansal krizleri önlemek amacıyla politika yapımcılar, uygulayıcı kurumlar toplumun sürdürülebilir refahını hedefleyerek bireylerin finansal okuryazarlık bilgi düzeylerini artırmaya yönelik stratejiler geliştirmekte ve uygulamaktadırlar (Xiao vd., 2014, s. 593). Türkiye’de bu çalışmalar kapsamında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu, Millî Eğitim Bakanlığı gibi kurumlar faaliyetler yürütmektedir.

Toplumun refahı finansal okuryazarlık bilgi düzeyiyle doğrudan ilişkilidir (Diri & Arı, 2020, s. 10). Özellikle genç bireyler arasında finansal okuryazarlık bilgi düzeyinin yetersiz olması, bu araştırmanın temel motivasyonunu oluşturmaktadır (Bkz. Grafik 1). Zira, yüksek finansal okuryazarlık bilgi düzeyi, bireylerin bilinçli mali kararlar almalarını sağlayarak tasarrufların artmasına ve yatırımların doğru yönlendirilmesine katkıda bulunarak ekonomik büyümeyi olumlu etkilemektedir (Güvenç, 2017, s. 937). Ayrıca, yüksek finansal okuryazarlık bilgi düzeyi, bireylerin finansal piyasalara katılımını artırarak ekonomik sisteme de katkı sunmaktadır.

Grafik 1. Türkiye’deki Bireylerin Yaşlara Göre Finansal Okuryazarlık Puan Ortalaması (Kaynak: Bilici & Çevik, 2023)

İçinde bulunduğumuz dijital çağda, lise öğrencileri teknolojiyi yalnızca sosyal medya veya eğlence amacıyla değil aynı zamanda çevrim içi alışverişler ve finansal yatırım araçları gibi önemli alanlarda da aktif bir şekilde kullanma potansiyeline sahiptirler. Bu durum, gençlerin finansal çevreyle etkileşimlerini artırmakta ve onları karmaşık ekonomik sistemlerin bir parçası haline getirmektedir. Bu nedenle, ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi, uzun vadede hem bireylerin hem de ülkenin ekonomik refahı için hayati bir önem taşımaktadır. Genç yaşta edinilen bu beceriler, bireylerin mali kararlar alırken daha bilinçli ve sorumlu olmalarını sağlayarak, ekonomik sorunların önlenmesine katkıda bulunabilir. Bu bağlamda bu çalışmada, finansal okuryazarlık eğitimi alan lise öğrencilerinin, almayan öğrencilere göre daha yüksek finansal okuryazarlık bilgi düzeylerine sahip olacağı hipotezi test edilmiş ve lise öğrencilerine verilen finansal okuryazarlık eğitiminin etkinliği incelenmek istenmiştir.

Lise öğrencilerinin finansal okuryazarlığı sınırlı sayıda araştırmayla ele alınmıştır. Lise öğrencilerinin sosyoekonomik özellikleri ile finansal okuryazarlık bilgi düzeyi arasındaki ilişki Er & Taylan (2017), Yücel & Uysal 2021 ve Altay vd. (2022) tarafından incelenmiştir. Bu araştırmada diğer araştırmalardan farklı olarak uygulama araştırması yapılmıştır. Önce öğrencilerin ön test ile finansal okuryazarlık bilgi düzeyleri ölçülmüştür. Ardından 2 hafta finansal okuryazarlık ile ilgili öğrencilere eğitim verilmiştir. İki ay sonra son test ile lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık eğitimi öncesine göre finansal okuryazarlık bilgi düzeyleri arasında fark olup olmadığı incelenmiştir.

Bu araştırmanın devamında sırasıyla, finansal okuryazarlık konusundaki mevcut literatürün özetlendiği literatür taraması, araştırmanın yöntemsel detaylarının sunulduğu yöntem, elde edilen sonuçların paylaşıldığı bulgular, bulguların tartışıldığı tartışma, sonuç ve öneriler bölümleri yer almaktadır.

2. Literatür Taraması

Literatürde finansal okuryazarlık; demografik değişkenlerle ilişkisi, bireylerin tutum ve davranışları üzerindeki etkisi, girişimcilik ve yatırım kararlarındaki rolü ile eğitim yoluyla geliştirilebilirliği bağlamında çok boyutlu olarak incelenmiştir.

Türkiye’de ve uluslararası düzeyde yapılan araştırmalar, ağırlıklı olarak üniversite ve lise öğrencileri ile yetişkin bireyleri kapsamakta, bu araştırmalarda çoğunlukla anket yöntemi kullanılmakta ve bilgi, tutum, davranış boyutları değerlendirilerek betimsel ya da nedensel analizler yapılmaktadır. Xiao vd. (2014), Amerika’da yürüttükleri araştırmada öğrencilerin geçmiş finansal okuryazarlık bilgi düzeylerinin sonraki finansal davranışlarını etkilediğini bulmuşlardır. Huston (2012) ve Allgood & Walstad (2016) araştırmalarında finansal okuryazarlığın kredi kartı kullanımı ve borçlanma maliyetleri gibi somut çıktılar üzerindeki etkisi incelenmiştir. Von Gaudecker (2015) ve Bianchi (2018), yatırım çeşitlendirmesi ve getirilerle finansal okuryazarlık bilgi düzeyi arasındaki ilişkiyi vurgulamışlardır. Ayrıca Kaiser & Menkoff (2020), meta-analiz araştırmalarıyla okul temelli finansal okuryazarlık eğitimlerin bilgi düzeyini anlamlı biçimde artırdığını belirtmişlerdir.

Türkiye bağlamında yapılan araştırmalarda finansal okuryazarlık bilgi düzeyinin düşük-orta seviyede olduğu ve çeşitli demografik faktörlerle anlamlı ilişki gösterdiği tespit edilmiştir. Çam & Barut (2015), ön lisans öğrencilerinde finansal okuryazarlık bilgi düzeyinin düşük olduğunu ve temel finansal kavramların yeterince bilinmediğini belirtmiştir. Yücel & Çiftçi (2018), üniversite öğrencilerinin yalnızca %45’inin ortalama düzeyde finansal okuryazarlık hakkında bilgi sahibi olduğunu vurgulamıştır. Tekin Turhan (2020), cinsiyet ve aile gelir düzeyine göre finansal okuryazarlıkta anlamlı farklılıklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Sönmez & Kılıç (2020), yaş ve cinsiyet dışındaki demografik özelliklerin tamamının finansal okuryazarlıkla ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Er & Taylan (2017) ve Yücel & Uysal (2021), lise öğrencilerinde yaş, okul türü, ebeveyn eğitim düzeyi gibi değişkenlerin finansal okuryazarlıkla ilişkili olduğunu vurgulamıştır.

Finansal tutum ve davranışlar açısından yapılan araştırmalar, bilgi düzeyinin yanı sıra bireylerin tasarruf, yatırım ve harcama eğilimlerinin de önemli olduğunu göstermektedir. Hayırsever Baştürk (2019), sigorta sahipliğinin finansal okuryazarlık bilgi düzeyini artırdığını belirtmiştir. Kakilli Acaravcı & Bediroğlu (2019), öğrencilerin finansal davranışlarının ekonomi eğitimiyle geliştiğini belirtmiş; Ay & Ebdülrzazade (2021), cinsiyet ve gelir durumunun finansal tutumları etkilediğini vurgulamıştır. Kuşçu & Yılmaz (2022), finansal okuryazarlık bilgi düzeyinin girişimcilik yönelimini pozitif etkilediğini; Yılmaz & Kaymakçı (2021) ise finansal okuryazarlık bilgi düzeyinin finansal davranışları doğrudan etkilediğini ortaya koymuştur. Altay vd. (2022), finansal okuryazarlık ile psikolojik dayanıklılık arasında pozitif ilişki olduğunu belirtmiştir.

Eğitim üzerine yapılan araştırmalar ise daha az sayıda olmakla birlikte dikkat çekici bulgular sunmaktadır. Güvenç (2016), lise öğrencileri için geçerli ve güvenilir bir ölçme

aracı geliştirmiştir. Bruhn vd. (2016), Brezilya’da yürütülen geniş ölçekli bir araştırmada finansal okuryazarlık eğitimi alan öğrencilerin kredi kartı kullanımı, tasarruf ve bütçe yapma becerilerinde anlamlı gelişmeler tespit etmiştir. Yardımcıoğlu & Yörük (2016), çalışan bireylerin finansal farkındalık düzeylerini finansal eğitimle ilişkilendirmiştir. Çetiner & Çilingirtürk (2019), sosyal ağların finansal okuryazarlığı artırıcı etkisine dikkat çekmiştir. Cumurović & Hyll (2019), Almanya’da finansal okuryazarlık bilgi düzeyi yüksek bireylerin serbest meslek tercih etme olasılığının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Özdemir vd. (2021), akademisyenlerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarını değerlendirmiştir. Dalma vd. (2022) ise kripto para okuryazarlığı ve mobil bankacılık kullanımına odaklanmıştır. OECD/INFE (2022), dünya genelinde okul temelli finansal okuryazarlık eğitim uygulamalarını inceleyerek politika önerileri geliştirmiştir. OECD’nin PISA 2022 raporunda (OECD, 2023), öğrencilerin öğrenmeyi öğrenme becerilerinin geliştirilmesinin, finansal okuryazarlık gibi yaşam becerileri üzerinde de olumlu etkiler yaratabileceği vurgulanmıştır. Champlain College (2023) raporunda, lise düzeyinde zorunlu finansal okuryazarlık eğitiminin bilgi ve davranış üzerinde güçlü etkiler yarattığı belirtilmiştir. Torma vd. (2023), araştırmalarında finans eğitiminin davranışlara etkisini analiz etmiş; kız öğrencilerin öz yeterlik düzeylerinin daha düşük olduğunu vurgulamıştır. Bado vd. (2023), Z kuşağında finans eğitimin kişisel finans yönetimini artırdığını belirtmiştir. Aydoğdu & Tuna (2024), ortaokul düzeyinde finansal okuryazarlıkla ilgili uygulamalı değerlendirme yaparak PISA benzeri sorular kullanmıştır. Özmen & Demir (2024), Z kuşağı bireylerde finansal dijitalleşme ile finansal okuryazarlık bilgi düzeyi arasında anlamlı ilişki bulmuştur. Bayram & Biber (2024), ilkokul öğrencilerinde finansal okuryazarlık bilgisi ile matematik başarıları arasında pozitif ilişki bulmuştur. Demirel vd. (2024), sosyal hizmet uzmanlarında sosyodemografik faktörlerin finansal okuryazarlığa etkisini incelemiştir. Arslan Ayazlar & Dağseven (2025), turizm öğrencilerinde finansal okuryazarlığın iş performansına etkisini analiz etmiştir. Erbek Dertli & Yükselen (2025), bireysel yatırımcıların davranışsal eğilimleri ile finansal okuryazarlık ve risk algısı arasındaki aracı ilişkileri analiz ederek literatüre önemli bir katkı sunmuştur. Yıldırım vd. (2025), ortaokul öğrencilerinin israf ve tasarruf konularında duyarlılık geliştirdiğini raporlamıştır.

Tüm bu araştırmalar, finansal okuryazarlık bilgi düzeyinin yalnızca bireyin bilgisiyle değil; demografik, davranışsal ve yapısal faktörlerle çok boyutlu olarak şekillendiğini göstermektedir. Ancak incelenen araştırmaların büyük çoğunluğu kesitsel, betimleyici ve anket temelli araştırmalardan oluşmakta; deneysel tasarıma sahip uygulama temelli araştırmalar oldukça sınırlı kalmaktadır. Özellikle lise düzeyinde ve uygulamalı içerikle yürütülen araştırmaların azlığı dikkat çekmektedir. Bu araştırmada, meslek lisesi öğrencilerine yönelik kısa süreli finansal okuryazarlık eğitiminin etkisi ön test-son test deseninde incelenmiş; bu yönüyle literatürdeki uygulama temelli boşluğu doldurmaya ve eğitim politikaları açısından pratik çıktılar sunmaya yönelik katkı sağlanması amaçlanmıştır.

3. Yöntem

Bu araştırmanın yöntemsel süreci Şekil 1’de şematik olarak sunulmuştur. Araştırma süreci, katılımcıların belirlenmesi ve gönüllülük formlarının alınmasıyla başlamıştır. Ardından, finansal okuryazarlık bilgi düzeyini ölçmek amacıyla ön test uygulanmış; sonrasında iki haftalık bir finansal okuryazarlık eğitimi gerçekleştirilmiştir. Eğitimin ardından bilgi pekiştirmeyi sağlamak üzere iki aylık bir bekleme süresi bırakılmış, ardından aynı ölçekle son test uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiş ve sonuçlar raporlanmıştır.

Şekil 1. Araştırma Süreci Akış Diyagramı

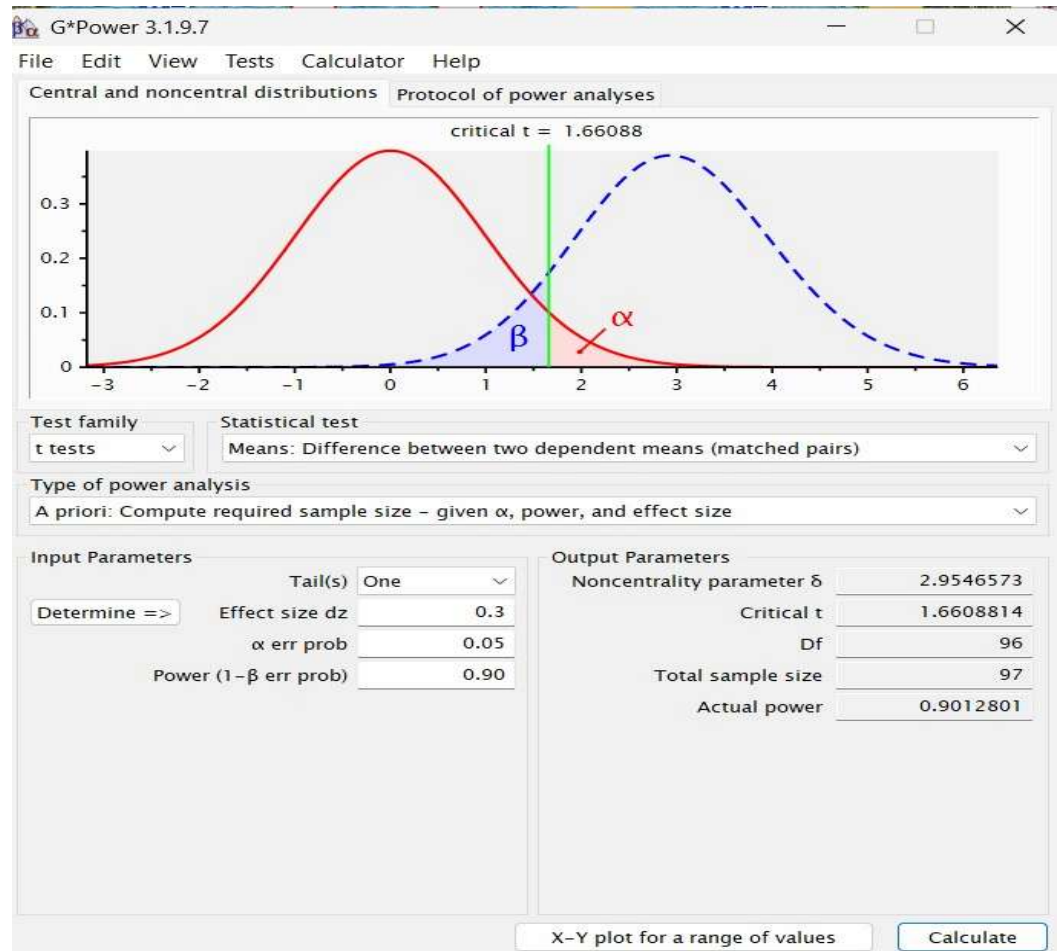
3.1. Araştırmanın Tipi

Bu araştırma lise öğrencilerine verilen finansal okuryazarlık eğitiminin etkinliğini değerlendirmek amacıyla uygulamalı olarak yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırma, Sincan Borsa İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde yapılmıştır. Söz konusu lisede muhasebe ve finansman, pazarlama ve büro yönetimi öğrencilerinin müfredatında finansal okuryazarlıkla ilgili konular bulunduğundan araştırmanın ana kütlesini aynı lisenin sadece Bilişim Teknolojileri alanında eğitim gören 165 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklem büyüklüğünü belirlemek amacıyla güç analizi yapılmıştır. Güç analizine geçilmeden önce, araştırmada kullanılacak etki büyüklüğünün belirlenmesi gereklidir. Ancak konuya ilişkin daha önce yapılmış benzer bir uygulamalı araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, örneklem büyüklüğü hesaplamasında düşük düzeyli bir etki büyüklüğü olan 0,3'ün kullanılması uygun bulunmuştur. Söz konusu etki büyüklüğü, Cohen'in (1988), önerdiği sınıflamaya dayanmakta olup eğitim, psikoloji ve sağlık alanlarında yürütülen ön test-son test tasarımlarında yaygın olarak tercih edilmektedir (Fritz vd., 2012). Örneklem büyüklüğü hesaplaması, G*Power 3.1.9.7 yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analizde %5 anlamlılık düzeyi ($\alpha=0,05$), %90 test gücü ($1-\beta=0,90$) ve Cohen'in sınıflamasına göre küçük-orta düzeyde kabul edilen etki büyüklüğü ($d=0,3$) temel alınmıştır (Bkz. Resim 1). Bu parametrelerle yapılan güç analizi sonucunda en az 97 katılımcı ile %90 test gücüne ulaşılabileceği belirlenmiştir. Ancak olası örneklem kayıplarını önlemek amacıyla toplamda 120 katılımcıya ulaşılmıştır.

Resim 1. Örneklem Büyüklüğünün Hesaplanması

Araştırmaya dâhil edilme kriterleri; araştırmaya gönüllü katılım sağlamış olmak ve Bilişim Teknolojileri alanında öğrenim görmek olarak belirlenmiştir. Finansal okuryazarlıkla ilgili dersleri almış olan diğer alanlardaki öğrenciler (örneğin muhasebe ve finansman), eğitim süresince iki dersten fazla devamsızlık yapanlar ve araştırmaya katılmayı istemeyen öğrenciler ise araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

3.3. Araştırma Hipotezleri

Bu araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur:

H₁: Cinsiyet ile finansal okuryazarlık bilgi düzeyi arasında fark vardır.

H₂: İkamet yeri ile finansal okuryazarlık bilgi düzeyi arasında fark vardır.

H₃: Sınıf düzeyi ile finansal okuryazarlık bilgi düzeyi arasında fark vardır.

H₄: Anne eğitimiyle finansal okuryazarlık bilgi düzeyi arasında fark vardır.

H₅: Baba eğitimiyle finansal okuryazarlık bilgi düzeyi arasında fark vardır.

H₆: Aile geliriyle finansal okuryazarlık bilgi düzeyi arasında fark vardır.

H₇: Finansal okuryazarlık eğitimi ile finansal okuryazarlık bilgi düzeyi arasında fark vardır.

3.4. Finansal Okuryazarlık Eğitiminin İçeriği

Finansal okuryazarlık eğitiminin içeriği Sarıgül (2015) tarafından geliştirilen “Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeğinde” yer alan soruların içerdiği konularına göre belirlenmiştir. Bu kapsamda finansal okuryazarlık eğitiminin içeriği finansal okuryazarlık ve bütçeleme, tasarruf ve tüketim bilinci, yatırım bilgisi, borçlanma ve kredi yönetimi, finansal karar alma ve güvenlik konularından oluşturulmuştur.

Bu çalışmada uygulanan finansal okuryazarlık eğitimi, öğrencilere temel finansal kavramları kazandırmak amacıyla hazırlanmış ve 06.11.2023 ile 17.11.2023 tarihleri

arasında iki hafta boyunca, haftada 5 gün ve günde bir ders saati (40 dakika) olacak şekilde planlanmıştır. Eğitimler, sınıfta yüz yüze yapılmış ve araştırmacı tarafından yürütülmüştür.

Finansal okuryazarlık eğitim sürecinde şu konular işlenmiştir:

1. Finansal Okuryazarlık ve Bütçeleme: Gelir-gider dengesi, harcama planı oluşturma ve bireysel bütçe hazırlama konularına odaklanılarak, öğrencilerin parasal kaynaklarını daha bilinçli yönetmeleri hedeflenmiştir.
2. Tasarruf ve Tüketim Bilinci: Erteleme becerisi, ihtiyaç ve istek ayrımı ile israfın önlenmesi üzerine verilen örneklerle öğrencilerin bilinçli tüketici davranışı geliştirmeleri amaçlanmıştır.
3. Yatırım Bilgisi: Para ve sermaye piyasası yatırım araçları tanıtılarak, öğrencilerin yatırımın risk ve getiri ilişkisini kavrayabilmeleri sağlanmıştır.
4. Borçlanma ve Kredi Yönetimi: Taksitli alışveriş, kredi kartı kullanımı, faiz oranları, ödeme planı analizi gibi başlıklar aracılığıyla öğrencilerin borçlanma süreçlerinde bilinçli karar verebilmeleri hedeflenmiştir.
5. Finansal Karar Alma ve Güvenlik: Dijital bankacılık uygulamaları, siber güvenlik önlemleri, dolandırıcılık farkındalığı gibi konulara yer verilerek, öğrencilerin hem finansal hem dijital güvenlik konusunda bilinçlenmeleri amaçlanmıştır.

Eğitimde slayt sunumları, gerçek yaşamdan alınmış kısa vaka örnekleri, broşürler ve bilgilendirici el kitapçıkları, bireysel bütçe örnekleri materyal olarak kullanılmıştır.

Eğitim sürecinde öğrenci katılımı teşvik edilmiş, örnek olaylar üzerinden aktif öğrenme ortamı sağlanmıştır. Ayrıca her dersin son 5 dakikasında değerlendirme ve soru-cevap etkinliği yapılmıştır.

Eğitimi, muhasebe ve finansman alanında doktora derecesine sahip, finans konusunda akademik çalışmaları bulunan araştırmacı yürütmüştür. Araştırmacı, lise düzeyinde finansal okuryazarlık eğitim uygulamaları konusunda deneyim sahibidir. Eğitim süresince öğrencilerin katılımı, her ders için yoklama listeleriyle takip edilmiş ve katılım oranı %95'in üzerinde gerçekleşmiştir.

3.5. Veri Toplama Formu

Araştırmanın verileri anket tekniği ile toplanmıştır. Anketin uygulanması için 25.10.2023 tarih ve E-72648821-44-88051325 sayılı Sincan Kaymakamlığı İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünden onay alınmıştır. Verilerin toplanmasında öğrencilere yönelik sosyodemografik özellikler, finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği kullanılmıştır. Ön test verileri 03.11.2023 tarihinde araştırmacı tarafından sınıf ortamında çevrim içi yöntemle toplanmıştır. 06.11.2023 ile 17.11.2023 tarihleri arasında uygulanan finansal okuryazarlık eğitiminin ardından, öğrencilerin edindikleri bilgileri davranışa dönüştürebilmeleri ve öğrenmenin pekişmesini sağlamak amacıyla belirli bir süre beklenmiştir. Bu doğrultuda, eğitimden iki ay sonra, 12.01.2024 tarihinde son test uygulanmış ve veriler çevrim içi yöntemle toplanmıştır.

3.6. Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği

Araştırmada, Sarıgül (2015) tarafından geliştirilen, geçerlilik ve güvenilirliği yapılan, Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0,72 olan "Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, 14 maddeden oluşmakta ve beşli likert tipindedir. Ölçek sorularının ilk 8 sorusu "Tamamen katılıyorum (5)", "Oldukça fazla katılıyorum (4)", "Kısmen katılıyorum (3)", "Çok az katılıyorum (2)", "Hiç katılmıyorum (1)" şeklinde cevaplandırılırken; kalan 6 sorusu "Her zaman (5)", "Genellikle (4)", "Ara sıra (3)", "Çok Nadiren (2)", "Hiçbir zaman (1)" şeklinde yanıtlandırılmaktadır. Ölçeğin 2.6.10.12.13. ve 14. maddeleri ters kodlanmıştır. "Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeğinden" en az 14 puan, en fazla 70 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça finansal okuryazarlık bilgi düzeyi de artmaktadır.

Bu araştırmada elde edilen Cronbach Alfa katsayısı 0,635 olup, bu değer genel olarak kabul edilen 0,70 eşiğinin altında kalmaktadır. Tek boyutlu ölçeklerde düşük alfa katsayıları, özellikle maddeler arasındaki tutarlılığın sınırlı olabileceğine işaret

etmektedir (Tavakol & Dennick, 2011). Bu durumun olası nedenleri arasında, araştırma örnekleminin homojenliği (aynı okul türü ve alanındaki öğrenciler) ve ölçekteki bazı maddelerin farklı kavramsal boyutlara temas etmesi sayılabilir. Bu bağlamda, elde edilen bulguların yorumlanmasında ölçeğin bu düzeydeki güvenilirliğinin sınırlılık olarak dikkate alınması gerekmektedir.

3.7. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS Windows 21.0 paket programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı değişkenler için ortalama $\pm$ standart sapma, minimum-maksimum, sayı ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek için basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri kullanılmış ve -2 ile +2 arasında olan değerler normal dağılıma uygun olarak kabul edilmiştir (George & Mallery, 2019). Veriler normal dağılıma uygunluk gösterdiği için parametrik testler kullanılmıştır. Gruplar arası farklılığın analizinde, grup sayısı iki olanlar için bağımsız gruplarda t-testi (independent t-test), bağımlı gruplarda t testi (paired t-test), grup sayısı üç ve daha fazla olan değişkenler için ANOVA testi kullanılmıştır. Araştırmada 0,05'ten küçük olasılık değeri anlamlı kabul edilmiştir.

4. Bulgular

Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı (N=120)

Değişkenler	n(sayı)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Erkek	96	80
Kız	24	20
İkamet Yeri		
Ailemle	118	98,3
Akrabamla	2	1,7
Sınıf Düzeyi		
1. Sınıf	45	37,5
2. Sınıf	31	25,8
3. Sınıf	23	19,2
4. Sınıf	21	17,5
Anne Eğitim Durumu		
Ortaokul	77	64,2
Lise	39	32,5
Üniversite ve Üstü	4	3,3
Baba Eğitim Durumu		
Ortaokul	58	48,3
Lise	55	45,8
Üniversite ve Üstü	7	5,8
Algılanan Gelir Durumu		
İyi	43	35,8
Orta	69	57,5
Kötü	8	6,7

Öğrencilerin finansal okuryazarlık eğitimi öncesi ve sonrası toplam puan ortalaması ile sosyodemografik özellikleri Tablo 2'de karşılaştırılmıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Eğitimi Öncesi ve Sonrası Toplam Puan Ortalamasıyla Sosyodemografik Özelliklerin Karşılaştırılması (N=120)

Değişken	Gruplar	Finansal Okuryazarlık Eğitimi Öncesi Toplam Puan Ortalaması $\bar{X} \pm SD$	Test Türü	Test Değeri	p-değeri	Finansal Okuryazarlık Eğitimi Sonrası Toplam Puan Ortalaması $\bar{X} \pm SD$	Test Türü	Test Değeri	p-değeri
Cinsiyet	Erkek	31,47 $\pm$ 5,98	t-testi	-0,742	0,460	41,06 $\pm$ 7,13	t-testi	-0,142	0,887
	Kız	32,45 $\pm$ 4,89				41,29 $\pm$ 6,77			
İkamet Yeri	Ailemle	31,52 $\pm$ 5,70	t-testi	-2,215	0,029*	41,06 $\pm$ 7,08	t-testi	-0,483	0,630
	Akrabamla	40,50 $\pm$ 2,12				43,50 $\pm$ 3,53			
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	30,60 $\pm$ 5,21	ANOVA	1,939	0,127	40,93 $\pm$ 6,93	ANOVA	1,822	0,147
	2. Sınıf	30,90 $\pm$ 6,90				39,70 $\pm$ 6,60			
	3. Sınıf	33,39 $\pm$ 6,11				44,00 $\pm$ 5,87			
	4. Sınıf	33,23 $\pm$ 4,07				40,38 $\pm$ 8,50			
Anne Eğitimi	Ortaokul	30,87 $\pm$ 6,01	ANOVA	4,207	0,017*	41,28 $\pm$ 7,29	ANOVA	0,522	0,595
	Lise	33,66 $\pm$ 4,86				40,46 $\pm$ 6,69			
	Üniversite ve Üstü	27,75 $\pm$ 4,03				44,00 $\pm$ 5,59			
Baba Eğitimi	Ortaokul	31,20 $\pm$ 5,48	ANOVA	0,617	0,542	40,17 $\pm$ 7,10	ANOVA	1,312	0,273
	Lise	31,92 $\pm$ 6,11				42,23 $\pm$ 6,63			
	Üniversite ve Üstü	33,57 $\pm$ 5,68				40,00 $\pm$ 9,27			
Algılanan Gelir	İyi	31,97 $\pm$ 5,19	ANOVA	0,166	0,847	41,37 $\pm$ 7,15	ANOVA	0,270	0,764
	Orta	31,59 $\pm$ 5,95				40,79 $\pm$ 7,05			
	Kötü	30,75 $\pm$ 7,62				42,62 $\pm$ 7,48			

Ön test puanlarında ikamet yeri ($p=0,029$) ve anne eğitim durumu ($p=0,017$) açısından anlamlı farklılıklar bulunurken; cinsiyet, sınıf düzeyi, baba eğitimi ve algılanan gelirden fark saptanmamıştır. Bu durum, müdahale öncesinde özellikle aile/ev ortamı ve ebeveyn eğitim düzeyine bağlı finansal sosyalleşme farklılıklarının mevcut olabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte “akrabamla” yaşayan öğrencilerin sayısı $n=2$ olduğundan, bu alt gruba ilişkin farkın küçük örneklem nedeniyle kararsız olabileceği ve dikkatle yorumlanması gerektiği not edilmelidir. Müdahale sonrasında tüm sosyodemografik kırılımlarda anlamlı farkların ortadan kalkması, eğitimin eşitleyici bir etki yaratmış olabileceğine işaret etmektedir. Bulgular, kısa süreli eğitimlerin başlangıçtaki sosyoekonomik farklılıkları asgariye indirebileceğini, ancak bu etkinin sürdürülüp sürdürülmediğinin uzunlamasına takiplerle desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık eğitimi öncesi ve sonrası finansal okuryazarlık toplam puan ortalamaları Tablo 3’te gösterilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık eğitimi öncesi finansal okuryazarlık toplam puan ortalaması $31,68 \pm 5,77$, finansal okuryazarlık eğitimi sonrası toplam puan ortalaması ise $41,11 \pm 7,04$ ’tür.

Tablo 3. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Eğitimi Öncesi ve Sonrası Finansal Okuryazarlık Toplam Puan Ortalamalarının Dağılımı

	Gözlem Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata Ortalaması	Min.	Mak.	Basıklık	Çarpıklık
Finansal Okuryazarlık Eğitimi Öncesi	120	31,68	5,77	0,53	19	47	-0,423	0,018
Finansal Okuryazarlık Eğitimi Sonrası	120	41,11	7,04	0,64	21	58	-0,101	-0,471

Tablo 3’te raporlanan basıklık ve çarpıklık değerleri, ön test için (basıklık=-0,423; çarpıklık=0,018) ve son test için (basıklık=-0,101; çarpıklık=-0,471) olup, literatürde normal dağılım için pratik olarak kabul edilen -2 ile +2 aralığındadır (George & Mallery, 2019). Örneklem büyüklüğünün $N=120$ olması da Merkezi Limit Teoremi bağlamında ortalama karşılaştırmalarında parametrik yöntemlerin (bağımlı/bağımsız t-testi,

ANOVA) kullanımını desteklemektedir. Tablo 3, kısa süreli müdahalenin anlamlı bir ortalama artışı sağladığını, fakat kazanımların öğrenciden öğrenciye değişebildiğini göstermektedir; farklı başlangıç düzeyi ve öğrenme stilleri bu farklılığın olası nedenleridir.

Öğrencilerin finansal okuryazarlık eğitimi öncesi ve sonrası finansal okuryazarlık toplam puan ortalaması Tablo 4'te karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmanın kısa vadede ölçülmüş olması, test-tekrar testi etkisini akla getirirse de ölçümler arasında iki aylık aralık bırakılması bu riski azaltmaktadır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık toplam puan ortalaması finansal okuryazarlık eğitimi öncesi ve sonrası karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($t=12,94$, $p=0,000$).

Tablo 4. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Eğitimi Öncesi ve Sonrası Finansal Okuryazarlık Toplam Puan Ortalamasının Karşılaştırılması

Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata Ortalaması	%95 Güven Aralığında Farklar		Bağımlı Gruplarda t Değeri	Serbestlik Derecesi	p Değeri
			En Düşük	En Yüksek			
9,43	7,98	0,73	10,88	7,99	12,94	119	0,000

Tablo 4 incelendiğinde, finansal okuryazarlık eğitimi sonrası öğrencilerin finansal okuryazarlık toplam puan ortalamasında 9,43'lük olumlu bir fark tespit edildiğinden finansal okuryazarlık eğitiminin öğrencilerin finansal okuryazarlık bilgi seviyesini artırdığı yorumu yapılabilir.

5. Tartışma

Araştırmada ortaya konan hipotezler, elde edilen bulgular ışığında değerlendirildiğinde; H_2 ve H_4 hipotezleri eğitim öncesi puanlar açısından kısmen desteklenmiş, ancak eğitim sonrası puanlarda anlamlı fark bulunmadığı için bu hipotezler eğitim sonrası verilerle desteklenmemiştir. H_7 hipotezi ise güçlü biçimde desteklenmiş; iki haftalık finansal okuryazarlık eğitimi sonrasında öğrencilerin bilgi düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir artış gözlenmiştir ($p<0,000$). Bu sonuç, özellikle H_7 hipotezinin teorik temelde öngördüğü "eğitimin bilgi düzeyini artırma" beklentisiyle tam uyumludur.

H_7 hipotezi açısından elde edilen bulgu, finansal okuryazarlık eğitiminin bilgi düzeylerini artırabileceğini gösteren literatürle de uyumludur. Torma vd. (2023) Hırvatistan'da üniversite öğrencileriyle yürüttükleri araştırmada finansal okuryazarlık eğitiminin bilgi düzeyini artırdığını raporlamıştır. Benzer şekilde Kaiser & Menkoff (2020) tarafından yapılan meta-analiz, kısa süreli okul temelli finansal okuryazarlık eğitimlerin bilgi artışında anlamlı etkiler yarattığını ortaya koymuştur. OECD (2022) raporu da genç yaşta verilen yoğun içerikli programların öğrenme etkisini güçlendirebileceğini vurgulamaktadır.

H_2 ve H_4 hipotezleri bağlamında, eğitim öncesinde ikamet yeri ve anne eğitim düzeyi değişkenleri anlamlı fark yaratırken, eğitim sonrasında bu farkların ortadan kalkması dikkat çekicidir. Bu durum, eğitimin sosyal eşitsizlikleri azaltıcı bir potansiyele sahip olabileceğini göstermektedir. PISA 2022 verileri de (OECD, 2023) sosyoekonomik dezavantajların etkisinin, hedeflenmiş eğitim müdahaleleriyle azaltılabileceğini ortaya koymaktadır.

H_1 , H_3 , H_5 ve H_6 hipotezleri açısından anlamlı fark bulunmamıştır. Huston (2012) da benzer şekilde demografik değişkenlerden ziyade finansal deneyim ve bilgi düzeyinin davranışsal çıktılar üzerinde daha belirleyici olduğunu ifade etmektedir.

Araştırma bulguları ayrıca Von Gaudecker (2015) tarafından vurgulanan, finansal bilgi düzeyinin rasyonel karar alma süreçleriyle ilişkili olduğu görüşünü de desteklemektedir. Bu araştırmada doğrudan yatırım veya borçlanma davranışları ölçülmemiş olmakla birlikte, bilgi düzeyindeki artışın uzun vadede öğrencilerin finansal karar verme süreçlerini olumlu etkilemesi beklenebilir.

Literatürdeki diğer bulgular da araştırma sonuçlarını desteklemektedir. Champlain College (2023) raporu, lise düzeyinde verilen finansal okuryazarlık eğitiminin hem bilgi hem de davranış düzeyinde gelişim sağladığını ortaya koymuştur. Bruhn vd. (2016) tarafından Brezilya'da yürütülen araştırmada, finansal okuryazarlık eğitimi alan öğrencilerin kredi kartı kullanımı, tasarruf ve bütçe yapma becerilerinde anlamlı gelişmeler görülmüştür.

Sonuç olarak, mevcut bulgular kısa süreli finansal okuryazarlık eğitiminin lise öğrencilerinin bilgi düzeylerini anlamlı biçimde artırabileceğini, sosyodemografik farklılıkları azaltabileceğini ve literatürdeki benzer araştırmalarla uyumlu bir şekilde eğitim programlarının erken yaşlarda verilmesinin önemini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, uzun vadeli etkilerin değerlendirilmesi ve davranışsal çıktıları odaklanan izleme araştırmalarının yapılması önerilmektedir.

6. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın temel bulgusu, kısa süreli bir finansal okuryazarlık eğitiminin meslek lisesi öğrencilerinin bilgi düzeylerinde anlamlı bir artış sağladığını göstermektedir. Öğrencilerin ön test-son test puanları arasındaki fark, bu eğitimin etkin olduğunu ortaya koymuş ve finansal bilgilendirme araştırmalarının lise öğrencilerinde de uygulanabilir ve faydalı olduğunu doğrulamıştır. Araştırma bulguları, lise düzeyinde verilen eğitimlerin genç bireylerin finansal konulara yönelik bilgi ve farkındalık düzeylerini artırmada önemli bir araç olduğunu göstermektedir. Bu durum, eğitim sisteminde finansal okuryazarlığa daha fazla yer verilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Araştırma sonuçları, yalnızca bireysel gelişim açısından değil, toplumsal düzeyde de önemli çıkarımlar sunmaktadır. Finansal okuryazarlık bilgi düzeyi yüksek bireyler, daha bilinçli tüketim ve tasarruf davranışları sergileyebilir; borçlanma, yatırım ve bütçeleme gibi finansal kararlarında daha rasyonel hareket edebilirler. Bu da ekonomik istikrar, finansal kapsayıcılık ve toplumsal refah açısından olumlu sonuçlar doğurabilir. Bu çerçevede, finansal okuryazarlık eğitimi, tüm lise türlerinde müfredata dahil edilmeli; gençlerin finansal sistemle tanışıklığı daha erken yaşlarda başlamalıdır. Ayrıca ailelerin finansal okuryazarlık eğitim sürecine dâhil edilmesi, öğrencilerin okul dışı öğrenmelerinin de desteklenmesini sağlayacaktır.

Finansal okuryazarlık eğitimlerinin niteliğinin artırılması adına öğretim yöntemlerinin çeşitlendirilmesi de önemlidir. Uygulamalı etkinlikler, senaryoya dayalı öğrenme, simülasyonlar, mobil uygulamalar, çevrimiçi eğitim modülleri gibi yenilikçi yaklaşımlar, öğrencilerin hem kavramsal bilgilerini hem de pratik becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Ayrıca, bu tür eğitimlerin etkisini daha doğru değerlendirmek adına deney ve kontrol gruplu araştırmaların tasarlanması, nicel ve nitel veri toplama tekniklerinin birlikte kullanılması ve uzun dönemli izleme araştırmaları yapılması önerilmektedir.

Araştırma yalnızca Ankara ilindeki bir meslek lisesinin bilişim teknolojileri alanında öğrenim gören öğrencileriyle sınırlıdır. Bu durum, elde edilen bulguların genellenebilirliğini sınırlamakta; farklı illerde, farklı okul türlerinde ve çeşitli mesleki alanlarda yapılacak benzer araştırmaların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, yalnızca ön test ve son test kullanılmış olması, eğitimin uzun vadeli etkilerinin ve bilgi kalıcılığının ölçülmesini sınırlandırmaktadır. Finansal okuryazarlık eğitiminin uygulandığı dönemin ekonomik koşulları da öğrencilerin algılarını ve öğrenme süreçlerini dolaylı olarak etkilemiş olabilir. Ayrıca, araştırmada kullanılan ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0,635 düzeyinde bulunmuş olup, bu durum sonuçların yorumlanmasında dikkate alınması gereken bir sınırlılıktır.

Sonuç olarak bu araştırma, kısa süreli finansal okuryazarlık eğitiminin lise düzeyindeki öğrencilerin bilgi düzeyi üzerinde olumlu etkiler yaratabileceğine işaret etmektedir. Bu bulgu, ilgili literatürde yer alan araştırmalarla örtüşen bir eğilim ortaya koymakta ve finansal okuryazarlık eğitiminin erken yaşlarda verilmesinin potansiyel faydalarına dikkat çekmektedir. Ayrıca elde edilen sonuçlar politika yapıcılar, eğitimciler

ve uygulayıcılar açısından finansal okuryazarlık eğitim programlarının daha kapsamlı, sürdürülebilir ve yapılandırılmış biçimde tasarlanmasının önemine dair bazı ipuçları sunmaktadır. Bu bağlamda, finansal okuryazarlık alanında yapılacak daha fazla sayıda ve farklı örneklemelere dayalı araştırmaların ulusal düzeyde geliştirilecek stratejik eğitim politikalarına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Allgood, S., & Walstad, W. B. (2016). The effects of perceived and actual financial literacy on financial behaviors. *Economic Inquiry*, 54(1), 675–697, doi:10.1111/ecin.12255
- Altay, C. A., Ünlü, İ., Zehir, N., & Yiğit, R. (2022). Lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık ile psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişki. *International Social Sciences Studies Journal*, 8(100), 2290-2299.
- Arslan Ayazlar, R., & Dağseven, S. (2025). Finansal okuryazarlık ve işgören performansı: Turizm öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 26(1), 43-60. <https://doi.org/10.31671/doujournal.1398466>
- Ay, M., & Ebdülrzade, S. (2021). Finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının değerlendirilmesine ilişkin bir çalışma: Selçuk Üniversitesi İİBF örneği. *Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-16.
- Aydoğdu, A. K., & Tuna, A. (2024). Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 1-16.
- Bado, B., Hasan, M., Tahir, T., & Hasbiah, S. (2023). How do financial literacy, financial management learning, financial attitudes and financial education in families affect personal financial management in generation z?. *Intern. Journal of Profess. Bus. Review*, 8(5), 1-29.
- Bayram, R., & Türker Biber, B. (2024). Finansal okuryazarlık ve matematik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi: İlkokul düzeyinde derinlemesine bir analiz. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (62), 3445-3479. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1517447>
- Belás, J., Nguyen, A., Smrčka, L., Kolembus, J., & Cipovová, E. (2016). Financial literacy of secondary school students: Case study from the Czech Republic and Slovakia. *Economics and Sociology*, 9(4), 191-206. DOI: 10.14254/2071-789X.2016/9-4/12
- Bianchi, M. (2018). Financial literacy and portfolio dynamics. *The Journal of Finance*, LXXIII(2), 831-859. DOI: 10.1111/jofi.12605
- Bilici, M. R., & Çevik, S. (2023). Financial literacy and cash holdings in Türkiye. *Central Bank Review*, 23(4), 1-7. <https://doi.org/10.1016/j.cbrev.2023.100129>
- Bruhn, M., de Souza Leão, L., Legovini, A., Marchetti, R., & Zia, B. (2016). The impact of high school financial education: Evidence from a large-scale evaluation in Brazil. *American Economic Journal: Applied Economics*, 8(4), 256–295. <https://doi.org/10.1257/app.20150149>
- Çam, A. V., & Barut, A. (2015). Finansal okuryazarlık düzeyi ve davranışları: Gümüşhane Üniversitesi önlisans öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Global Journal Of Economics And Business Studies*, 4(7), 63-72.
- Çetiner, M., & Çilingirtürk, A. M. (2019). Sosyal ağların finansal okuryazarlık üzerine etkisi. *Sosyoekonomi*, 27(41), 41-56. <https://doi.org/10.17233/sosyoekonomi.2019.03.02>
- Champlain College Center for Financial Literacy. (2023). High school financial literacy education report card. Champlain College. <https://financialliteracy.champlain.edu/research-advocacy/>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cumurović, A., & Hyll, W. (2019). Financial literacy and self-employment. *The Journal of Consumer Affairs*, 455–487. DOI: 10.1111/joca.12198
- Dalma, N., Çifçi, G., & Ekşi, İ. H. (2022). Finansal okur-yazarlık ve kripto para okur-yazarlık düzeyi ile mobil bankacılık kullanımı arasındaki ilişki. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 71-84. <https://doi.org/10.46482/ebyuibfdergi.1214920>
- Demirel, A. C., Polat, G., & Purutçuoğlu, E. (2024). Sosyal hizmet uzmanlarının finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (62), 37-54. <https://doi.org/10.30794/pausbed.1398835>
- Dewi, V. I., Febrian, E., Effendi, N., Anwar, M., & Nidar, S. R. (2020). Financial literacy and its variables: The evidence from Indonesia. *Economics and Sociology*, 13(3), 133-154. doi:10.14254/2071-789X.2020/13-3/9
- Diri, N. Ç., & Arı, S. (2020). *Örneklerle finansal okuryazarlık*. Iksad Publications. ISBN: 978-625-7687-61-4

- Er, B., & Taylan, A. E. (2017). Lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 297-317.
- Erbek Dertli, E. M., & Yükselen, C. (2025). Yatırımcı davranışlarının bireysel yatırım kararlarına etkisi: Finansal okuryazarlık ve risk algısının aracılık rolü. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (106), 139-172. <https://doi.org/10.25095/mufad.1627758>
- Fritz, C. O., Morris, P. E., & Richler, J. J. (2012). Effect size estimates: Current use, calculations, and interpretation. *Journal of Experimental Psychology: General*, 141(1), 2-18. <https://doi.org/10.1037/a0024338>
- George, D., & Mallery, P. (2019). *IBM SPSS Statistics 26 step by step: A simple guide and reference*. New York and London: Routledge.
- Güvenç, H. (2016). Lise öğrencileri için finansal okuryazarlık ölçeği geliştirme çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 847-863.
- Güvenç, H. (2017). Öğretim programlarımızda finansal okuryazarlık. *İlköğretim Online*, 16(3), 935-948. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.330233>
- Hayırsever Baştürk, F. (2019). Finansal okuryazarlık düzeyi ile sigortalı olma arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kocatepe İİBF Dergisi*, 21(2), 82-97.
- Huston, S.J. (2012). Financial literacy and the cost of borrowing. *International Journal of Consumer Studies*, 36, 566-572. doi: 10.1111/j.1470-6431.2012.01122.x
- Kaiser, T., & Menkoff, L. (2020). Financial education in schools: A meta-analysis of experimental studies. *Economics of Education Review*, 78, 101930. <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2019.101930>
- Kakilli Acaravcı, S., & Bediroğlu, K. (2019). Finansal okuryazarlık: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi üzerine uygulama. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 30-51.
- Klapper, L., & Lusardi, A. (2020). Financial literacy and financial resilience: Evidence from around the world. *Financial Management*, 49, 589-614. DOI: 10.1111/fima.12283
- Kuşçu, F. N., & Yılmaz, F. Ö. (2022). Finansal okuryazarlığın girişimcilik üzerine etkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Uluslararası Bankacılık Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 55-81. <https://doi.org/10.52736/ubeyad.1137949>
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2023). The importance of financial literacy: Opening a new field. *Journal of Economic Perspectives*, 37(4), 137-54. DOI: 10.1257/jep.37.4.137
- OECD. (2023). *PISA 2022 Results (Volume IV): Learning to learn*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/5a849c2a-en>
- OECD/INFE. (2022). Financial education in schools: Challenges, case studies and policy guidance. OECD Publishing. <https://www.oecd.org/financial/education/>
- Özdemir, F. S., Bengü, H., Bulut, E., Çelik, S. (2021). Bilim insanlarının finansal okuryazarlık tutum ve davranışları üzerine bir araştırma: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 449-482. <https://doi.org/10.18037/ausbd.959245>
- Özmen, G., & Demir, Ö. (2024). Finansal okuryazarlık ve finansal dijitalleşme ilişkisi: Z kuşağı üzerine bir araştırma. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 362-385. <https://doi.org/10.54282/inijoss.1514306>
- Salman, N. Ü., & Esmeray, A. (2020). Finansal okuryazarlık: Muhasebe ve finansman eğitimi alan öğrencilere yönelik bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 2002-2016.
- Sarıgül, H. (2015). Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği: Geliştirme, geçerlik ve güvenirlik. *Journal of Management and Economics Research*, 13(1), 200-218. <https://doi.org/10.11611/JMER408>
- Sönmez, Y., & Kılıç, E. (2020). Finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Kastamonu Üniversitesi örneği. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(2), 479-497. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.676553>
- Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International Journal of Medical Education*, 2, 53-55. <https://doi.org/10.5116/ijme.4dfb.8dfd>
- Tekin Turhan, G. (2020). Finansal okuryazarlık ile ilgili tutum ve davranışların üniversite öğrencilerine yönelik değerlendirilmesi. *Maliye ve Finans Yazıları*, (114), 375-400. <https://doi.org/10.33203/mfy.711089>
- Torma, J., Barbić, D., & Ivanov, M. (2023). Analyzing the effects of financial education on financial literacy and financial behaviour: A randomized field experiment in Croatia. *South East European Journal of Economics and Business*, 18(2), 63-86. 10.2478/jeb-2023-0019
- Von Gaudecker, H.-M. (2015). How does household portfolio diversification vary with financial literacy and financial advice?. *The Journal of Finance*, 70(2), 489-507. <http://www.jstor.org/stable/43611039>

Xiao, J.J., Ahn, S.Y., Serido, J., & Shim, S. (2014). Earlier financial literacy and later financial behaviour of college students. *International Journal of Consumer Studies*, 38, 593–601. doi: 10.1111/ijcs.12122

Yardımcıoğlu, M., & Yörük, A. (2016). Türkiye’deki finansal okuryazarlığın ve finansal farkındalığın durumu. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 9(2), 173-207.

Yıldırım, R., Utkugün, C., Kaya, M., & Eker, Ö. F. (2025). Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerisine yönelik görüş ve davranışları. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 10(1), 1-17. <https://doi.org/10.47214/adeder.1638024>

Yılmaz, H., & Kaymakçı, T. (2021). Finansal davranışlar ve finansal okuryazarlık ilişkisi. *Akademik Hassasiyetler*, 8(15) 141-164.

Yücel, K. O., & Uysal, B. (2021). Kırıkkale’deki lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyi’nin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *İşletme Akademisi Dergisi*, 1(4), 344–363. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2020.629>

Yücel, S., & Çiftçi, N. (2018). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 143-161.

Çıkar Çatışması: Yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

Etik Onay: 25.10.2023 tarih ve E-72648821-44-88051325 sayı ile Sincan Kaymakamlığı İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünden alınmıştır.

Yazar Katkısı: Aykan COŞKUN (%100)

Conflict of Interest: None.

Funding: None.

Ethical Approval: It was obtained from the Sincan District Directorate of National Education of the District Governorship with the date 25.10.2023 and the reference number E-72648821-44-88051325.

Author Contributions: Aykan COŞKUN (100%)

Effectiveness of Financial Literacy Education: Vocational High School Example

Aykan Coşkun

Extended Abstract

Financial literacy is a vital life skill that enables individuals to manage income, expenditure, saving, investment, and credit responsibly. Despite increased access to information in the digital age, numerous individuals, particularly youth, lack fundamental financial literacy skills (Klapper & Lusardi, 2020). These deficiencies can adversely affect financial decision-making and are associated with broader economic instability, as evidenced during the 2008 global financial crisis (Dewi et al., 2021). Financial literacy comprises three interdependent pillars: financial ability and behavior, updated financial knowledge, and institutional support (Belás et al., 2016). Promoting financial literacy from an early age is considered essential for ensuring long-term individual and societal well-being (Xiao et al., 2014). In this context, the present study aimed to assess the effectiveness of a structured financial literacy education program implemented with vocational high school students in Türkiye, where intervention-based studies at the secondary education level remain limited.

This quasi-experimental study used a one-group pretest–posttest design. The sample consisted of 120 students enrolled in the Information Technologies Department of a vocational high school in Ankara. Students from other departments were excluded to control for prior financial education exposure. A power analysis was conducted (effect size=0.3, $\alpha=0.05$, power=90%), and the sample size exceeded the minimum required. The intervention was based on the core themes of the Financial Literacy Attitude and Behavior Scale developed by Sarıgül (2015), which was also used for measurement (Cronbach's $\alpha=0.72$; current sample $\alpha=0.635$). The two-week training covered budgeting, consumption awareness, savings, basic investment knowledge, credit management, and digital financial safety. Following the training, a two-month interval was allowed before the post-test was administered to assess knowledge retention. Data were analyzed using SPSS 21.0. Tests included paired-sample t-tests, ANOVA, and independent samples t-tests based on data normality.

Results revealed a statistically significant improvement in students' financial literacy knowledge after the training. The mean pre-test score was 31.68 (SD=5.77), while the post-test mean increased to 41.11 (SD=7.04), yielding a mean difference of 9.43 points ($p<0.001$). Prior to the intervention, significant differences were observed by residence type and mother's education level; however, these differences disappeared in the post-test, suggesting a possible leveling effect of the program. No significant post-test differences were found based on gender, income level, or father's education.

The results demonstrate that even a brief financial literacy intervention can lead to meaningful improvements in students' knowledge levels. These findings are consistent with prior studies. For example, Torma et al. (2023) reported significant gains in financial knowledge among university students following a short-term training. Similarly, Tekin Turhan (2020) found that financial education positively influenced knowledge scores regardless of socioeconomic status. Although this study did not directly assess behavioral outcomes, related literature suggests that improved financial literacy is associated with better financial behaviors, such as lower debt costs (Huston, 2012) and more rational investment decisions (von Gaudecker, 2015). It is therefore plausible that the observed knowledge gains may contribute to more informed financial behavior in the future, although longitudinal studies would be needed to confirm such assumptions.

Another noteworthy finding is that initial socio-demographic differences in knowledge levels—particularly related to maternal education—became statistically insignificant after the training. This suggests that well-designed educational interventions may help reduce educational inequality and enhance financial inclusion among youth. This supports studies emphasizing the role of education as a social equalizer (Altay et al., 2022).

This study contributes to the growing body of literature highlighting the importance of integrating financial literacy education into formal schooling. The intervention proved effective in increasing students' financial knowledge levels and narrowing socio-demographic disparities in financial understanding. Based on these findings, it is recommended that financial literacy education be included as an elective or mandatory component of high school curricula,

particularly in vocational and technical education settings. Furthermore, teacher training programs should incorporate financial literacy content to build instructional capacity. Collaboration with families and the use of digital learning tools may further enhance the effectiveness and accessibility of such programs.

While the results are promising, the study is limited by its single-institution sample, lack of a control group, and short-term measurement design. Future research should employ randomized controlled trials with diverse student populations and extended follow-up periods to evaluate long-term retention and behavioral outcomes. Exploring digital and gamified approaches to financial education may also be a fruitful direction for expanding student engagement and practical application.